

Tájékoztató a tiltott ízesített elektronikus cigarettákról és a dohányzást helyettesítő nikotinos eszközökről

Tiltott ízesített elektronikus cigaretta (Elf Bar, Poco, stb.)

A hazai illegális piacon egyre nagyobb teret hódít **egy új típusú eldobható elektronikus cigaretta, egy többféle ízben elérhető, nikotinos vagy nikotinmentes folyadékkal előre feltöltött, akkumulátoros, eldobható eszköz.** Az Elf Bar-típusú termékek (ide sorolható még számos más néven ismert változat is, egyebek mellett a Poco Bar, a Magic Bar, a Manórúd, a Manórudi, a Fume, a PuffBar, a Nutristick, a Beco Bar, Geek Bar stb.) a hatályos szabályozás értelmében dohánygyártmánynak számítanak, tehát jogszerűen csak trafikban, zárjeggyel ellátva lennének értékesíthetőek, ***ráadásul csak ízesítés nélküli változatban.***

Ezen termékek a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Dohányzásról szóló tv.) rendelkezései szerint részletesen így kerültek meghatározásra:

Elektronikus cigaretta: olyan egyszer használatos (eldobható), vagy utántöltő flakonnal utántölthető vagy patronnal működő (többször használható) elektronikus termék, amely szopókán keresztül nikotintartalmú pára fogyasztását teszi lehetővé, vagy annak bármely alkatrésze, beleértve a patronokat, a tartályokat és a patron vagy tartály nélküli készüléket is;

Dohányzást imitáló elektronikus eszköz: olyan elektronikus termék, amely szopókán keresztül nikotinmentes pára fogyasztását teszi lehetővé;

A fogalom meghatározások alapján az Elf Bar termékek tehát, amennyiben tartalmazznak nikotint, akkor elektronikus cigarettának, amennyiben nikotinmentesek, akkor dohányzást imitáló elektronikus eszköznek minősülnek. Lényeges tulajdonság a termék adójogi kategóriája: ezek nikotintartalomtól, és az ízesítéstől függetlenül jövedéki adóköteles jövedéki terméknek minősülnek, amelyekre irányadók a vonatkozó jövedéki szabályok.

Az ízesített, rajzfilmfigurával díszített, **akár magas nikotintartalmú** és az egészségre súlyosan ártalmas, illegális termékek **egyik legnagyobb veszélye, hogy gyakran általános iskolás gyerekeknek értékesítik.** A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Vármegyei Adó- és Vámigazgatóságához szinte heti rendszerességgel érkezik jelzés általános iskolákból arról, hogy illegális termékeket találtak a tanulóknál. Általánosságban elmondható, hogy a szülők többsége nem is hallott ezekről a termékekről, ugyanakkor a fiatalok körében rendkívül népszerű, és nem csupán az egyetemista korosztály, hanem jellemzően a középiskolás és az általános iskolás korosztály használja ezeket a termékeket, már tudunk alig 10 éves fogyasztókról is.

A termékcsoport legnagyobb veszélye épp az a téves látszat, hogy nem veszélyes és nem okoz függőséget, sőt, leszokást támogató eszközként sem érdemes rá tekinteni. Nem beszélve a

veszélyes hulladéknak minősülő anyagokat is tartalmazó, eldobható eszközök környezetkárosító hatásairól, mára az eszközök kétes újra-töltése, majd újraértékesítése is gyakorlattá vált az utcákon.

Legkönnyebben a színes hengeres formájáról ismerhetők fel ezek a termékek, dobozán gyakran színes grafikával. Amellett, hogy változatos, kellemes ízvilággal, színes, tetszetős külsővel bír a diákszlangbe már manórúdként beépült Elf Bar, vagy az egymás közt „csöpiként” emlegetett Poco Bar, nikotintartalmuk azonnali függőséget okoz, hisz ez az egyik legaddiktívabb szer. Olyan elektronikus termékek ezek, amelyek töltőfolyadékkal vannak feltöltve és a szopókán keresztüli szívás során felszabaduló – gyakran illatában is érezhetően ízesített – pára biztosítja az élvezeti értékét. Nem összetévesztendő a hevítéses technológiát használó, a Nemzeti Dohányboltokban is kapható eszközökkel.

A pontos összetevői ismeretlenek, ellenőrizetlenek, egészségügyi hatósági bevizsgálásukra azok forgalmazási tilalma miatt nem került sor. Viszont annyi tudható róluk, hogy a termékben a szívás hatására nikotin sóval átitatott vatta hevül, majd ez a nikotinos pára különböző ízesítéssel vegyül.

Veszélyessége éppen abban áll, hogy nagyon kevés a hiteles információ a termék összetevőit illetően, és hogy a belélegzett, különböző kémiai folyamatok során keletkező párának mik az élettani hatásai. Vannak már arra vonatkozó kutatási eredmények, amelyek szerint a csomagoláson feltüntetett nikotintartalomtól lényegesen nagyobb mennyiségben tartalmazhat erős addikciós tulajdonsággal bíró idegmérget (neurotoxint).

A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ tájékoztatója szerint a POCO Bar tartalma akár 10 000 szippantásnyi folyadékot is tartalmazhat (szemben a 20-40 szippantásnyi cigarettával), melyet akár egyszerre, szünet nélkül is bevihet a szervezetébe a fogyasztó. Az ízesítés miatt a fiatalok könnyedén túlzásba vihetik a fogyasztást, ami akár nikotinmérgezéses tüneteket is eredményezhet. A nikotinmérgezés első tünetei a gyomor- és béltraktust érintik. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy hányinger és hányás jelentkezik, de hamar kialakulnak központi idegrendszeri tünetek is. Ilyen a fejfájás, a szédülés, a zavartság.

Az elektronikus cigaretták és az új típusú termékek használatával, világszerte megnövekedett a nikotin okozta mérgezések száma, ennek egyik oka, hogy a termékeken, patronokon feltüntetett nikotin koncentráció - sok esetben jelentősen – több mint a hibahatárnak számító 10%-kal – eltér a folyadékban lévő tényleges mennyiségtől. Másrészt, már a terméken adott esetben jelzett, jellemzően 3-5%-os nikotinkoncentráció is azt jelenti, hogy egyetlen patronban olyan mennyiségű nikotin van, mint egy hagyományos cigaretta esetén 2-5 dobozban összesen!

Korábban a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ megvizsgálta az Elf Bar-ban található folyadékot és a vizsgálat alapján elmondható, hogy a nikotinmentes folyadékban is találtak nikotint. E vizsgálatból is látni, hogy a készülék és a készülékben található folyadék megbízhatatlan, hiszen nem tudhatjuk mi is van benne.

A Pest Vármegyei Adó- és Vámhivatal ellenőrzései során előkerült olyan illegális termék is, amelyet Magyarországon állítottak elő, és amelynek bevizsgálása során nikotintartalom nem került kimutatásra, viszont kábítószernek minősülő hatóanyag (THC) igen.

A POCO Bar és társai nikotin bevitelére képes eszközök! A nikotin, függőség kialakulásában betöltött szerepe mellett, ma már számos más egészségkárosító hatása is ismert. Kiemelendő az érlemeszesedés, az inzulinrezisztencia, illetve a daganatos betegségek kialakulása és progressziója. Ismert a nikotin káros hatása a termékenységre és a magzati fejlődésre, továbbá az is, hogy a magzatként vagy gyermekkorban elszenvedett nikotinboxpozíció hozzájárulhat a fiatalkori viselkedészavarok, hangulatzavarok és függőségek kialakulásához.

Az e-cigaretta, illetve az új típusú termékek, a hagyományos cigarettával egyező mértékben képesek kialakítani a nikotinfüggőséget, a rendszeres használat pedig bizonyítottan növeli a hagyományos cigarettára való rászakas valószínűségét.

A nikotinbevitelt segítő oldószerek, a propilén-glikol és a glicerinnek irritálják a szájnyálkahártyát, a légutakat, ami az asztmásoknál azonnali köhögőrohamot válthat ki, emellett magas hőmérsékleten lebomlásuk során mérgező, tüdőszövet-károsító, rákkeltő vegyületekké válnak. Számos ízkomponensük pedig bőrszenzibilizáló hatású.

A gyártók azokon a felületeken próbálják elérni a vevőket, ahol a tinik legnagyobb arányban jelen vannak, sőt, egyes influenzacikket is bevonnak. Ezeknek a termékeknek a származása is bizonytalan, összesen csak annyit tüntetnek fel, hogy Kínában készültek. A TikTokon rendszeresen bele lehet futni ilyen hirdetésekbe, de a Google sem szelektálja az ehhez köthető találatokat. A bevizsgálatlan készülékek túlhevülhetnek, felrobbanhatnak, ezáltal súlyos sérüléseket is okozhatnak. Továbbá előfordulhat az is, hogy a fizetést követően a vevő meg sem kapja az ellenőrizetlen helyről származó veszélyes terméket.

Az Országos Mentőszolgálat arról tájékoztatta az Index internetes portált, hogy 2023. január 1-je óta a rendelkezésre álló dokumentáció alapján 96 olyan esethez riasztották a mentőket, ahol a panaszok, tünetek összefüggésbe hozhatók voltak a nikotinfogyasztással. Ebből 93 esetben kiskorú volt az érintett, de halálos kimenetelű esetről nincs adatuk.

Alapvetően az elektronikus cigaretták és a dohányzást imitáló elektronikus eszközök forgalmazása nem illegális, ha az ízesítés nélküli, és a forgalmazó dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultsággal, és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH) által kiadott dohánytermék-kiskereskedelmi engedéllyel rendelkezik (azaz e termék kategória kizárólag dohányboltban forgalmazható). Viszont a termékkört az ízesített jellege beszűkíti, amelyek forgalmazása **tilos Magyarországon**.

A példaértékűen szigorú és trendkövető magyar egészségvédelmi szabályozás betartását nem veszélyeztetheti a szomszédos államok szabályozási hiányosságai és a nemzetközi illegális csoportok működése. **Aki Magyarországon hirdet, értékesít engedély nélkül ilyen termékeket, az természetes személy esetében 1 millió forinttól 50 millió forintig terjedő bírságot kockáztat. Emellett az SZTFH az év elején kapott felhatalmazást, hogy ezeket az árusító weboldalakat blokkolja, mely eddig számos esetben meg is történt.**

Ezen termékek birtoklása és használata is jogellenes tevékenységnek minősül, amely miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal - a termékek mennyiségétől függően - minimum 30 000 forint jövedéki bírságot szabhat ki.

Dohányzást helyettesítő nikotinos eszköz (snüssz (Snus), nikotinpárna)

A snüssz főleg a skandináv országokban elterjedt, Svédországban „találták fel” és jelenleg az EU-n belül csak Svédországban forgalmazható legálisan. A sóval és vízzel összekevert dohányleveleket megőrölték, majd az örleményt a szájüregben tartották, hogy a nikotin felszívódjon. Később az örleményt tasakokba porciózták, majd ezt helyezték a fogínyre. Alkalmazása illúzióromboló lehet, mivel a szájban összegyűlő dohánylétől „meg kell szabadulni” (ki kell köpni). A snüssz a hagyományos cigarettával szemben légzőszervi betegséget nem okoz, azonban emeli a gége-, a szájüreg-, valamint az emésztőrendszer betegségeinek kockázatát.

A snüssz Magyarországon forgalmazható változata a nikotinpárna. Ezek a dohánylevelet nem tartalmazó, „füstmentes” apró nikotinos tasakok (nikotinpárnák) az ajak és az íny közé helyezve, a száj nyálkahártyáján keresztül juttatják a nikotint a szervezetbe. A nikotinos tasak nem tartalmaz dohánylevelet; dehidratált nikotin van benne, mely származhat a dohánynövényből vagy szintetikus eredetű is lehet. A nikotinos tasakban továbbá hozzáadott ízesítő anyagok, növényi rostok, valamint édesítőszeresek találhatóak. A kis tasakok nem hasonlítanak a rágódohányhoz, a tasak tartalma ugyanis a használat során a tasakban marad, így a keletkező nyálát nem kell kiköpní.

A nikotinos tasak különösen a fiatalok és a nemdohányzók számára csábító. A nikotinos rágódohányokkal, szopogatótablettákkal és lapkákkal ellentétben a nikotinos tasakok számos ízben, 4-6-10-16-20 mg nikotin/tasak kiszerezésben, vonzó csomagolásban kaphatók, illetve diszkrétan használhatók. Az Európai Parlament és Tanács 2001/37/EK irányelve szerint 1 szál klasszikus cigaretta megengedett legnagyobb nikotin tartalma 1 mg. Így egy 20 mg-os kiszerezésű nikotinos tasak elfogyasztásával egy doboz cigarettának megfelelő mennyiségű nikotin kerül a szervezetbe.

A nikotinos tasakokat gyártó dohányipari vállalatok a dohányzás biztonságosabb, kevésbé káros (füstmentes) alternatívájaként forgalmazzák ezeket a termékeket. A nikotin fogyasztása azonban akkor is káros az egészségre, ha nem dohányfüsttel juttatjuk a szervezetbe! Az ízesítés és a magas nikotintartalom miatt rendszeres használattal fenntartható, illetve kialakítható az erős nikotinfüggőség.

A hosszú távú egészségügyi hatása még nem ismert. A használat nem kívánt hatása lehet az íny irritációja; szájüregi fájdalom; csuklás; hányinger; nikotinfüggőség, nikotinmérgezés. Mindemellett a nikotin nemcsak a függőség kialakulásáért felelős, hanem számos egyéb egészségkárosító hatással is bír. Kiemelendő az érlemeszesedés, az inzulinrezisztencia, illetve a daganatos betegségek kialakulásához és állapotromlásához való hozzájárulása. Ismert a nikotin káros hatása a termékenységre és a magzati fejlődésre is, illetve az is, hogy a magzatként vagy gyermekkorban elszenvedett nikotinnak való kitettség (expozíció) hozzájárulhat a fiatalkori viselkedészavarok, hangulatzavarok és függőségek kialakulásához. Számos vizsgálati eredmény utal arra is, hogy a nikotinfogyasztás negatív hatással van a fejlődésben lévő, serdülő agyra. A túlzott nikotinfogyasztás okozta nikotinmérgezés első tünetei a gyomor- és béltraktusban jelentkeznek, hányinger és hányás formájában. Hamar kialakulnak a központi

idegrendszeri tünetek – fejfájás, szédülés, zavartság, tudatállapot-változás –, súlyos túladagolás esetén akár kóma is felléphet alacsony vérnyomással. Emellett a légzőizmokat érintő izombénulás is jelentkezhets. Súlyos esetben a nikotin a központi idegrendszer légzőközpontján keresztül elnyomhatja a légzést, ami oxigénhiányos állapothoz vezet. Megjelenhetnek görcsök és szívritmuszavarok, jellemző tünet továbbá az izzadás.

A Drogkutató Intézet arra hívja fel a figyelmet, hogy a fiatalok körében a snüssz használata kapudrog lehet a dohányzás világába. Az Intézet internetes portálján (drogkutato.hu) található elemzés szerint már általános iskolában is megjelenik, akár a nyolcadikos tanulók háromnegyede próbálta már a snüsszt. Sokan hamis információk alapján döntenek a használata mellett, kevésbé tartják károsnak. Könnyen el tudják rejteni a szülők vagy tanárok elől, de veszélyes a használata, mert nagyon gyorsan okozhat túladagolást, mérgezést és gyakran eszméletüket is veszítik.

A snüssz birtoklása, használata és forgalmazása is illegális Magyarországon! A nikotinpárna a dohányboltokban olcsónak számító (1 500 – 2 500 ft) áron legálisan beszerezhető, ugyanakkor a fiatalkorú (18. életévét be nem töltött) személy a dohányboltban ezen termékekhez jogszerűen nem juthat hozzá, részére ilyen terméket értékesíteni, illetve őt kiszolgálni tilos.

A jövedéki termék birtokosának a birtoklás jogszerűségét hitelt érdemlően igazolnia kell, amely a beszerzési tilalom miatt nem lehetséges. Ezen termékek **birtoklása és használata esetén is a Nemzeti Adó- és Vámhivatal - a termékek mennyiségétől függően - minimum 30 000 forint jövedéki bírságot, emellett jövedéki adót és általános forgalmi adót szabhat ki.**

Továbbá aki Magyarországon hirdet, értékesít engedély nélkül ilyen termékeket, az természetes személy esetében **1 millió forinttól 50 millió forintig terjedő bírságot kockáztat, mely eljárást az SZTFH folytatja le.**

Kiemelten felhívjuk a figyelmet, hogy a kiskorú (18. életévét be nem töltött) személyekkel szemben is lefolytatásra kerül az eljárás a törvényes képviselő – szülő – bevonásával. Az adózási jogszabályok szerint **a szülői felügyelet alatt álló kiskorú adótartozásáért a szülői felügyeletet gyakorló szülő a felelős.**

Az SZTFH és a NAV szoros együttműködésben minden jogi eszközzel, eltökélt felderítéssel és komoly büntetésekkel is meg fogja védeni a fiatal és óvatlan fogyasztókat.

Jelen tájékoztató az SZTFH, és a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ weboldalán megtalálható tájékoztatók, az index.hu, drogkutato.hu internetes portálokon fellelhető cikkek, továbbá a Pest Vármegyei Adó- és Vámigazgatóság tapasztalatai alapján került összeállításra. A tájékoztató mellékletében az SZTFH honlapján is megtalálható az interneten aktuálisan fellelhető illegális terméklistát tettük közzé.

Amennyiben Ön ezekkel – vagy a hasonló tulajdonságú, folyamatosan bővülő – termékekkel kapcsolatos törvénysértést észlel, erre irányuló bejelentését a **NAV Pest Vármegyei Adó- és Vámigazgatóságánál** a pestavig@nav.gov.hu e-mail címen megteheti.